

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Barrierer for, at flere dagbehandlingstilbud kan etableres som f.eks. selvejende institutioner, fonde eller socialøkonomiske virksomheder

Afrapportering fra den tværministerielle
arbejdsgruppe, oktober 2024

Indhold

1. Baggrund	4
1.1 Arbejdsgruppens opgave og sammensætning	4
2. Arbejdsgruppens fremgangsmåde	5
3. Arbejdsgruppens resultater	6
3.1 Resultater af kortlægning af institutionslandskabet for private behandlings- og specialundervisningstilbud	6
3.1.1 Virksomhedstyper blandt behandlings- og specialundervisningstilbud – definitioner og regler	6
3.1.2 Økonomisk formål på tværs af virksomhedstyper	7
3.1.3 Muligheder for udtræk af udbytte blandt private behandlings- og specialundervisningstilbud	7
3.2 Resultater af spørgeskemaundersøgelse og fokusgruppeinterview	8
3.2.1 Forbehold ved datagrundlaget	9
3.2.2 Fordele og ulemper ved private behandlings- og specialundervisningstilbud	9
3.2.3 Omdannelse af aktie- og anpartsselskaber til erhvervsdrivende fonde, almennyttige fonde eller selvejende institutioner	10
3.2.4 Etablering af nye private behandlings- og specialundervisningstilbud	10
3.2.5 Etablering som socialøkonomisk virksomhed	11
3.2.6 Opsummering af de analytiske fund	12
4. Arbejdsgruppens anbefalinger	13
Anbefaling 1: Sikre fyldestgørende implementering af kvalitetsaftaler	13
Anbefaling 2: Gennemsigtighed for alle	13
Anbefaling 3: Opmærksomhed om mulighed for registrering som socialøkonomisk virksomhed	14
Anbefaling 4: Dialog med FinansDanmark om selvejende institutioner og fonde	14

1. Baggrund

16. marts 2022 blev der indgået en politisk aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet), Venstre, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance, Frie Grønne, Alternativet og Kristendemokraterne om at styrke undervisningen for anbragte og udsatte børn og unge.

Et tema i de politiske forhandlinger var muligheden for at udtrække udbytte på private dagbehandlingstilbud (fremadrettet behandlings- og specialundervisningstilbud, og også benævnt som sådan i denne rapport). Behandlings- og specialundervisningstilbud udfører både undervisning efter folkeskoleloven og støttende indsatser i form af pædagogisk støtte og behandling efter barnets lov. Sidstnævnte giver mulighed for, at leverandører af ydelser og tilbud kan udtrække udbytte til ejerkredsen for disse indsatser, hvorimod der ikke er hjemmel til dette på undervisningsdelen.

Det blev i den politiske aftale vedtaget, at der fremover som en del af de såkaldte kvalitetsaftaler, som indgås mellem tilbuddet og den kommune, hvori tilbuddet er beliggende, skal indsendes oplysninger årligt om tilbuddets økonomi, herunder nøgletal, regnskab og budget med henblik på at sikre gennemsigtighed for kommunen.

Aftalekredsen besluttede ligeledes at undersøge eventuelle barrierer for, at flere private dagbehandlingstilbud kan etableres som f.eks. selvejende institutioner, fonde eller socialøkonomiske virksomheder (aftaletekst s. 10-11), da der i disse virksomhedsformer er mindre risiko for udtræk af udbytte til ejerkredsen. Der findes ligeledes offentlige behandlings- og specialundervisningstilbud, men da disse ikke kan trække udbytte ud og ikke har nogen ejerkreds, falder de uden for denne arbejdsgruppes undersøgelsesområde.

1.1 Arbejdsgruppens opgave og sammensætning

For at belyse ovenstående formål har arbejdsgruppen udarbejdet en kortlægning af institutionslandskabet for de daværende dagbehandlingstilbud, gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt alle private behandlings- og specialundervisningstilbud samt gennemført ekspertinterview og fokusgruppeinterview med repræsentanter for behandlings- og specialundervisningstilbud. Fokus har været på at afdække fordele og ulemper ved forskellige virksomhedsformer på området, og dermed hvilke forhold, der kan udgøre barrierer for at flere kan etableres som virksomhedsformer, som ikke kan udbetale udbytte til en ejerkreds.

Arbejdsgruppen består af embedsmænd fra Børne- og Undervisningsministeriet (hvor opgaven er forankret), samt Social- og Ældreministeriet og Erhvervsministeriet. Gruppen blev nedsat i efteråret 2022 og har afholdt tre møder. Der er ligeledes gennemført en inddragende proces, hvor relevante parter og interessenter (KL, Selveje Danmark, Dansk Erhverv, Børns Vilkår, Landsorganisationen for sociale tilbud og Foreningen af Døgn- og Dagtilbud for udsatte børn og unge) har deltaget i et møde, hvor udkast til anbefalinger fra arbejdsgruppen er blevet præsenteret og drøftet. Dette dokument er afrapporteringen fra arbejdsgruppen.

Afrapporteringen består af tre dele:

1. Arbejdsgruppens fremgangsmåde
2. Arbejdsgruppens resultater
3. Arbejdsgruppens anbefalinger

2. Arbejdsgruppens fremgangsmåde

Arbejdsgruppen har i den indledende fase af arbejdet gennemført en kortlægning af institutionslandskabet for de daværende dagbehandlingstilbud, nu behandlings- og specialundervisningstilbud med henblik på at belyse virksomhedsformerne og den deraf afledte mulighed for at udtrække udbytte. Resultaterne heraf fremgår af nedenstående afsnit 3.1.

Arbejdsgruppen har derudover gennemført et ekspertinterview med en professor i selskabsret og drøftet fordele og ulemper ved forskellige virksomhedsformer i lovgivningen. På den baggrund er der gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt alle private behandlings- og specialundervisningstilbud samt gennemført fokusgruppeinterview med repræsentanter for behandlings- og specialundervisningstilbud, hvor der spørges til fordele og ulemper ved de forskellige virksomhedsformer, samt hvilke forhold, der kan udgøre barrierer for at flere kan etableres som virksomhedsformer, som ikke kan udbetale udbytte til en ejerkreds. Resultaterne heraf fremgår af nedenstående afsnit 3.2.

3. Arbejdsgruppens resultater

3.1 Resultater af kortlægning af institutionslandskabet for private behandlings- og specialundervisningstilbud

Der blev i 2021 udarbejdet en kortlægning af institutionslandskabet¹. For at se på, hvordan institutionslandskabet har udviklet sig siden da, og dermed hvor mange institutioner der er omfattet af denne arbejdsgruppes formål, er der gennemført en ny kortlægning i januar 2023.

Denne kortlægning er baseret på en indberetning fra kommunerne til Styrelsen for IT og Læring (STIL). Kommunerne har indberettet navne på 83 behandlings- og specialundervisningstilbud, hvoraf 13 er offentlige tilbud (12 kommunale og 1 regionalt). Der er således 70 private behandlings- og specialundervisningstilbud. Institutionslandskabet ændrer sig løbende, så denne kortlægning kan kun sige noget om institutionslandskabet i januar 2023.

3.1.1 Virksomhedstyper blandt behandlings- og specialundervisningstilbud – definitioner og regler

De 70 private behandlings- og specialundervisningstilbud er organiseret enten som aktieselskaber, anpartsselskaber, erhvervsdrivende fonde, almennyttige fonde og selvejende institutioner, enkeltmandsvirksomhed eller personligt ejede mindre virksomheder (PMV).

Det er muligt at skelne mellem seks forskellige virksomhedstyper, som fremgår af tabel 1.

Tabel 1. Organisering af behandlings- og specialundervisningstilbud

Virksomhedstype	Antal	Andel
Aktieselskaber	2	2,4 pct.
Anpartsselskaber	35	42,2 pct.
Erhvervsdrivende fonde	7	8,4 pct.
Almennyttige fonde og selvejende institutioner*	21	25,3 pct.
Enkeltmandsvirksomhed/personligt ejet mindre virksomhed	5	6,0 pct.
Offentlig (kommunal/regional)	13	15,7 pct.
I alt	83	100 pct.

*Almennyttige fonde og selvejende institutioner er grupperet sammen, da de i optræder i samme kategori i CVR-registret

¹ Børne- og Undervisningsministeriet (2021). Styrkelse af specialundervisningen på interne skoler i dagbehandlingstilbud og på anbringelsessteder – afrapportering fra den tværministerielle arbejdsgruppe (tilgængelig på uvm.dk)

Det samlede billede af institutionslandskabet er, at aktie- og andelsselskaber samt enkeltmandsvirksomheder udgør knapt halvdelen af de private behandlings- og specialundervisningstilbud. Disse virksomhedsformer kan trække udbytte ud til ejerkredsen.

Overordnet set kan det konkluderes, at institutionslandskabet pr. januar 2023 er nogenlunde uforandret siden den tværministerielle arbejdsgruppe udgav sin afrapportering i 2021.

3.1.2 Økonomisk formål på tværs af virksomhedstyper

Institutionstyperne har forskellige erklærede mål eller sigter, som er styrende for deres aktivitet. Grundlæggende har alle virksomheder, bortset fra fonde og selvejende institutioner, et sigte om at tjene penge til deres ejere², bl.a. igennem udtræk af udbytte.

Almennyttige fonde har som sigte at tjene penge til uddeling til det, der er beskrevet i fundatsen eller lignende dokumenter som fondens formål³. Sigtet for de erhvervsdrivende fonde er i princippet det samme. De tjener blot penge til deres formål ved at overdrage varer eller yde tjenesteydelser e.l., sælge eller udleje fast ejendom, eller have bestemmende indflydelse over en erhvervsvirksomhed⁴.

Selvejende institutioner er typisk karakteriseret ved at være fonde, som falder uden for fondsloven eller erhvervsfondsloven, fordi institutionen er underlagt andet offentligt tilsyn. I denne sammenhæng kan de derfor kategoriseres med fondene, fordi de heller ikke har nogen ejerkreds at udbetale udbytte til og derfor per definition kun kan bruge penge på institutionen.

3.1.3 Muligheder for udtræk af udbytte blandt private behandlings- og specialundervisningstilbud

Tabel 2 grupperer behandlings- og specialundervisningstilbud i forhold til mulighederne for at udbetale udbytte, i antal og andel pr. 1. januar 2023. Samlet set viser tabellen, at behandlings- og specialundervisningstilbud er opdelt i to lige store grupper, hvor 50,6 pct. kan udtrække udbytte, og 49,4 pct. ikke kan udtrække udbytte.

Det fremgår af tabel 2, at 42 institutioner, som enten er anparts- eller aktieselskaber eller enkeltmandsvirksomheder, kan trække overskud ud. Arbejdsgruppen har gennemgået virksomhedernes regnskaber, som er offentligt tilgængelige i CVR-registret. Gennemgangen viser, at 12 af de 37 aktie- eller anpartsselskaber har udloddet 22,4 mio. kr. i udbytte i årene 2019-2021. De resterende 25 aktie- eller anpartsselskaber har således ikke udtrukket udbytte i årene 2019-2021. Ligeledes er der flere virksomheder, der grundet lukning ikke fremgår af denne opgørelse, som i de nævnte år har udbetalt udbytte. Det skal dog bemærkes, at udbytte kan være tilbageført på anden vis til behandlings- og specialundervisningstilbud.

Flere af anpartsselskaberne og aktieselskaberne ejer flere skoler, hvilket foregår via forskellige virksomhedskonstruktioner (skolerne indgår enkeltvis i ovenstående tabel). I nogle tilfælde ejer ét overordnet anpartsselskab de enkelte skolers anpartsselskaber, mens der i andre tilfælde er skoler, der ejer andre skoler.

² Hansen, S.F. & J.V. Krenchel (2020). *Introduktion til dansk selskabsret I*, s. 160.

³ Hansen, S.F. & J.V. Krenchel (2020). *Introduktion til dansk selskabsret II*, s. 258.

⁴ [Fonde | erhvervsstyrelsen.dk](#)

Tabel 2. Behandlings- og specialundervisningstilbud grupperet efter mulighed for at udbetale udbytte

Virksomheder, der ikke kan udtrække udbytte (antal og andel)		
Offentlig - kommunal og regional	13	16 pct.
Organiseret som almennyttige fonde eller selvejende institutioner.	21	25 pct.
Organiseret som erhvervsdrivende fonde	7	8 pct.
I alt	41	49,4 pct.
Virksomheder, der kan udtrække udbytte		
<i>Organiseret som anpartsselskaber eller aktieselskaber</i>	37*	45 pct.
Registeret som enkeltmandsvirksomheder/PMV	5	4 pct.
I alt	42	50,6 pct.

3.2 Resultater af spørgeskemaundersøgelse og fokusgruppeinterview

Med henblik på at svare på, hvilke barrierer, der eksisterer for, at anpartsselskaber og aktieselskaber kan etableres med virksomhedsformer, der ikke har mulighed for at udbetale et udbytte til ejerkredsen, er der gennemført en spørgeskemaundersøgelse og et fokusgruppeinterview blandt repræsentanter for private behandlings- og specialundervisningstilbud. Enkeltmandsvirksomheder og personligt ejede mindre virksomheder behandles ikke, da disse skal omlægge sig inden for en femårig periode jf. de nye regler på området som følge af den politiske aftale fra 2022. Det følgende afsnit opsummerer kort arbejdsgruppens analytiske fund fra spørgeskemaundersøgelsen og fokusgruppeinterviewet.

Spørgeskemaet er udsendt til de 55 repræsentanter for privatejede dagbehandlingstilbud som pr. 1. november 2023 fremgik af Børne- og Undervisningsministeriets institutionsregister. Grunden til, at der fremgår færre mulige respondenter, end der er virksomheder, er, at nogle virksomheder har samme ejere. Ud af de 55 har 47 svaret enten helt eller delvist på spørgeskemaet, hvilket giver en svarprocent på 85 pct. Dermed kan konklusionerne i undersøgelsen ses som relativt dækkende for populationen af private dagbehandlingstilbud.

Tabel 3: Antallet af respondenter fordelt på institutionstype

Institutions- type	Aktie- eller anpartssels- kab	Selvejen- de instituti- on	Erhvervs- drivende fond	Ikke- erhvervsdr- ivende fond	Personligt ejet virksomhed, fx enkeltmandsvirksomhed eller personligt ejet mindre virksomhed (PMV)*	I alt
Antal respondenter	12	17	11	5	2	47

*Personligt ejede virksomheder bliver gjort ulovlige med den netop vedtagne lovgivning på området, hvormed disse virksomheder skal omlægge sig inden for fem år, og de behandles derfor ikke i denne analyse.

Tabel 4: Antal deltagere i fokusgruppeinterview fordelt på institutionstype

Virksomhedstype	Aktie- og andelsselskaber	Erhvervsdrivende og ikke- erhvervsdrivende fonde	Selvejende institution
Antal deltagere	1	3	1

Deltagerne i fokusgruppeinterviewet blev rekrutteret pba. spørgeskemaet. Dermed er der et overlap i deltagere i de to delundersøgelser, hvilket anses som en fordel, da de dermed havde et kendskab til emnet og var forberedte på, hvilke tematikker, der var af relevans for undersøgelsen.

3.2.1 Forbehold ved datagrundlaget

Spørgsmålene i spørgeskemaundersøgelsen har muliggjort, at respondenter kunne svare med fritekst. Friteksten muliggør, at respondenterne har kunne svare på, hvorfor de har valgt den respektive virksomhedsform, samt hvilke fordele og ulemper som de ser ved virksomhedsformen.

Det er svært direkte at overføre kvalitativ data til kvantitativ data, da det indebærer en kategorisering af friteksten, hvilket kan simplificere respondenternes udsagn. Yderligere er der en risiko for fejlfortolkning af respondenternes udsagn i friteksten. Dermed er datagrundlaget fra spørgeskemaundersøgelsen præget af en fortolkning af respondenternes udsagn.

I det følgende opsummeres resultaterne fra både spørgeskemaundersøgelse og fokusgruppeinterview, og de væsentligste besvarelser i spørgeskemaundersøgelsen fremgår af tabel 5 nedenfor.

3.2.2 Fordele og ulemper ved private behandlings- og specialundervisningstilbud

Aktie- og anpartsselskaberne angiver fordele relateret til driften, såsom gode finansieringsmuligheder og fleksibilitet ved beslutningsgange, samt det engagement og ildsjælekraft, som det personlige ansvar giver. Således angiver 25 pct. af respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen, at ejerformen minimerer den personlige risiko. Omkring 25 pct. angiver også, at ejerformen er praktisk og giver mest fleksibilitet.

En oplevet ulempe ved at drive aktie- og andelsselskaber kan være et negativt syn på denne virksomhedsform fra samfundet og sektoren i forbindelse med mediedrevne og politisk drevne debatter om udtræk af udbytte, hvilket anses som ubehageligt. Dette fremgår primært af fokusgruppeinterviewet, hvor en deltager fremhæver, at der er brug for "en høj grad af etik og alt muligt andet, men jeg synes, at det er et problem, at jeg skal sidde og føle mig kriminaliseret, fordi jeg har tjent nogle penge på det her".

Fonde og selvejende institutioner svarer overordnet set meget ens vedrørende fordele ved virksomhedstypen. Her angives primært mulighederne for at arbejde for formålet uden indblanding af personlige og økonomiske interesser, signalværdien og den gode fortælling samt transparens i samarbejde med offentlige og private aktører. Således er der 47 pct. af de selvejende institutioner i spørgeskemaundersøgelsen, som angiver, at økonomisk gennemsigtighed er en oplevet fordel ved virksomhedsformen. 26,6 pct. af fondene angiver, at det er en fordel at undgå indblanding af personlige interesser og profit. Yderligere er der 13,3 pct. af fondene, som angiver, at det er en fordel, at evt. overskud kan reinvesteres i virksomheden.

Ulemper forbundet med fonde og selvejende institutioner gælder særligt vanskelige praktiske forhold om rapportering, lån og bureaukrati. 15,6 pct. af fondene og de selvejende institutioner angiver, at der er ulemper forbundet med disse virksomhedsformer. Én respondent angiver eksempelvis, at "det var omstændigt at etablere fonden, og rapporteringskravene kan være lidt firkantede", ligesom det kan være vanskeligt at optage lån i banken.

3.2.3 Omdannelse af aktie- og anpartsselskaber til erhvervsdrivende fonde, almennyttige fonde eller selvejende institutioner

Både spørgeskemaundersøgelsen og fokusgruppeinterviewet viser, at aktie- eller anpartsselskaberne ikke overvejer at etablere sig som erhvervsdrivende fond, en almennyttig fond eller en selvejende institution, dvs. virksomhedsformer, som ikke har mulighed for at udbetale udbytte til ejerkredsen. En omlægning vil i praksis betyde, at der i ejerkredsen skal opnås enighed om at afvikle virksomheden og overdrage midlerne til en af ovenstående virksomhedsformer.

Det fremgår af spørgeskemaanalysen, at blot én respondent (2,1 pct.) har angivet overvejelse om at omdanne aktie- eller anpartsselskabet til en erhvervsdrivende fond, almennyttig fond eller selvejende institution. Derudover er der mange, der svarer "ved ikke" på dette spørgsmål, hvilket kan tyde på, at spørgsmålet ikke er meningsfuldt for respondenterne. Derfor kan der med fordel fokuseres på, hvad der eksisterer af barrierer og incitament, når man skal etablere et nyt behandlings- og specialundervisningstilbud.

3.2.4 Etablering af nye private behandlings- og specialundervisningstilbud

I tillæg til, hvad der gør sig gældende af barrierer for, at eksisterende anpartsselskaber og aktieselskaber kan omdanne sig til de virksomhedsformer, der ikke har mulighed for at udbetale et udbytte til ejerkredsen, er det undersøgt, hvilke overvejelser, der gør sig gældende, når et nyt behandlings- og specialundervisningstilbud etableres. Her har det været relevant at undersøge, hvad der i den forbindelse er udslagsgivende for valget af virksomhedsform.

Hovedpointen fra både spørgeskemaundersøgelsen og fokusgruppeinterviewet er, at det er afgørende for erhvervsdrivende fonde, almennyttige fonde og selvejende institutioner at kunne opnå et vist niveau af økonomisk konsolidering og soliditet. Dette er nødvendigt for at polstre

sig i tilfælde af manglende betaling fra kommunen eller andre leverandører. Med andre ord ønsker disse private behandlings- og specialundervisningstilbud en form for aftale med kommunen, der giver dem mulighed for at etablere en økonomisk buffer på et minimumsniveau, eller i det mindste en forståelse for, at det kan være langsigtet fornuftigt at opspare en lille procentdel årligt for at være forberedt på uforudsete udgifter. Tilbuddene føler sig presset på prisen af kommunerne i tilfælde, hvor de forsøger at ruste sig til fremtiden økonomisk.

Yderligere fremgår blandt nogle respondenter fra mindre institutioner (selvejende institutioner og fonde) en bekymring for, at stordriftsfordele i koncernlignende strukturer presser prisen ned på bekostning af kvalitet i behandlings- og specialundervisningstilbuddet. Dette perspektiv er relevant, da det i de fleste tilfælde er aktie- og anpartsselskaber, som organiseres i koncerner med moder- og datterselskaber, da de netop har mulighed for at opspare og geninvestere midler i en udvidelse af virksomheden. Der er dermed strukturelle udfordringer for selvejende institutioner og fonde sammenlignet med aktie- og andelselskaber.

3.2.5 Etablering som socialøkonomisk virksomhed

I princippet kan alle virksomheder, på tværs af virksomhedsformer, registreres som socialøkonomisk virksomhed, hvis de lever op til de gældende krav. I både spørgeskemaundersøgelsen og fokusgruppeinterviewet er der spurgt ind til overvejelser om registrering som en socialøkonomisk virksomhed. Incitamentet til at registrere sig som socialøkonomisk virksomhed blandt respondenterne er primært et etisk hensyn og ønsket om at drive en bæredygtig og social ansvarlig virksomhed. Ifølge respondenterne er det derudover hensynet til transparens og økonomisk ansvarlighed, der ligger til grund for, at institutioner ønsker registrering som en socialøkonomisk virksomhed.

Fokusgruppeinterviewet undersøgte ligeledes incitamentsstrukturen i forbindelse med at registrere sig som socialøkonomisk virksomhed. Socialøkonomiske virksomheder bliver i nogen grad associeret med mere kontrol og flere krav især til åbenhed i regnskabsbogen, hvilket anses som negativt. Registrering som socialøkonomisk virksomhed opleves i nogen grad som en byrde blandt private behandlings- og specialundervisningstilbud, hvilket kan være en forklaring på, hvorfor få private behandlings- og specialundervisningstilbud finder det relevant at registrere sig som socialøkonomisk virksomhed. Dette kan skyldes, at der hersker en oplevelse af, at det at være registreret som socialøkonomisk virksomhed kan skabe ulige vilkår for dokumentation, hvilket i så fald kan være konkurrenceforvridende, presse institutionernes administration og deres arbejde i at hjælpe børn og unge. Med denne oplevede barriere eksisterer der ikke et stærkt nok incitamentet for at registrere sig som socialøkonomisk virksomhed.

3.2.6 Opsummering af de analytiske fund

Nedenstående tabel opsummerer de primære oplevede fordele og ulemper forbundet med hver virksomhedstype.

Tabel 6. Opsummering af oplevede fordele og ulemper fordelt på virksomhedsformer på baggrund af spørgeskemaundersøgelsen og fokusgruppeinterview

Virksomhedstype	Anpart- og aktieselskaber	Fonde (erhvervsdrivende og almennyttige)	Selvejende private behandlings- og specialundervisningstilbud
Fordele	<ul style="list-style-type: none"> Nemt og praktisk Gode finansieringsmuligheder, likviditet Lav økonomisk risiko (sammenlignet med personligt drevne virksomheder og interessentskaber) Fleksibilitet og hurtige beslutningsgange Stort personligt giver engagement (ildsjælekraft) 	<ul style="list-style-type: none"> Arbejde til fordel for formålet, uden indblanding af personlige interesser Professionel bestyrelse Signalværdi/god fortælling Transparens i samarbejde med statslige og private aktører Overskud kan geninvesteres i fonden eller udloddes til fordel for formålet 	<ul style="list-style-type: none"> Fokus på hovedopgaven, ingen fokus på profit og personlig vinding Gennemskuelighed og transparens Fuld kontrol med driften og økonomien Investering af overskud i skolen Signalværdi/god fortælling Stærke rekrutteringsmuligheder
Ulempe	<ul style="list-style-type: none"> Stort personligt ansvar, idet man skal købes ind og ud af ejerkredsen Mistænkeliggørelse grundet mulighed for udbytte i samfundet og blandt andre typer virksomheder i sektoren 	<ul style="list-style-type: none"> Omstændig etablering Finansiering og rejsning af kapital Vanskeligt at låne penge 	<ul style="list-style-type: none"> Højere økonomisk risiko pga. dårlige muligheder for optagelse af kassekredit hos banker og langsom betaling fra kommuner Samarbejde med kommuner mht. økonomi Svært at konsolidere sig som virksomhed i form af økonomisk buffer til udsving i driften

4. Arbejdsgruppens anbefalinger

Arbejdsgruppen bygger sine anbefalinger på ovenstående identifikation af fordele og ulemper på baggrund af spørgeskemaundersøgelsen og fokusgruppeinterview. Endvidere har arbejdsgruppen drøftet sine overvejelser om mulige anbefalinger med en række eksterne parter og interessenter på området (KL, Dansk Erhverv, Selveje Danmark, Børns Vilkår, Landsorganisationen for sociale tilbud og Foreningen af Døgn- og Dagtilbud). På baggrund heraf er de følgende fire anbefalinger udarbejdet.

Anbefaling 1: Sikre fyldestgørende implementering af kvalitetsaftaler

Arbejdsgruppen noterer sig, at de nye kvalitetsaftaler mellem tilbud og beliggenhedskommune indeholder greb til at styrke økonomisk gennemsigtighed og dermed muligheden for at føre et effektivt tilsyn med tilbuddenes økonomi, herunder med udgifter og indtægter der går til hhv. undervisning og socialfaglige indsatser. Dermed bør det blive lettere for kommunerne at gennemskue, om en pris er konkurrencedygtig og stemmer overens med tilbuddets kvalitet. Dette kan også bidrage til at modvirke den oplevelse af mistænkeliggørelse, som flere tilbud giver udtryk for er en konsekvens af debatterne om udtræk af udbytte på området.

Dermed kan arbejdsgruppen konstatere, at der med den politiske aftale og den efterfølgende implementering heraf er taget skridt til at afhjælpe en del af problematikken, som denne arbejdsgruppe udspringer af.

Arbejdsgruppen anbefaler, at både kommuner og tilbud tilstræber, at de nye regler om kvalitetsaftaler understøtter et styrket samarbejde mellem tilbud og kommuner om at skabe de bedste rammer for faglig og økonomisk udvikling af området. I forlængelse heraf konstaterer arbejdsgruppen, at denne udvikling allerede er på vej mange steder.

Anbefaling 2: Gennemsigtighed for alle

Kvalitetsaftalerne skaber gennemsigtighed med tilbuddenes økonomi for beliggenhedskommunen på det givne tidspunkt, hvor aftalen indgås, og det styrkede økonomiske tilsyn med tilbuddenes økonomi giver tilsynsmyndigheder indsigt i tilbuddenes økonomi. Det kan imidlertid være relevant for andre kommuner samt for borgerne at få indsigt i disse oplysninger.

Arbejdsgruppen anbefaler derfor, at tilbuddene gør økonomiske oplysninger offentligt tilgængelige og løbende opdaterer disse, og at oplysningerne lægges åbent frem, eksempelvis på tilbuddenes hjemmesider.

Anbefaling 3: Opmærksomhed om mulighed for registrering som socialøkonomisk virksomhed

Arbejdsgruppens analyse viser, at der er 5 behandlings- og specialundervisningstilbud (10 pct.), der er registreret som socialøkonomiske virksomheder. Den relativt lave andel kan bl.a. skyldes en opfattelse blandt tilbuddene af, at certificering som socialøkonomisk virksomhed indebærer en større mængde krav, dokumentation og øget kontrol. Socialøkonomiske virksomheder skal leve op til krav om at have et socialt formål, være erhvervsdrivende, uafhængig af det offentlige, inddragende og ansvarlig i sit virke og have en social håndtering af overskud.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at flere behandlings- og specialundervisningstilbud allerede lever op til disse krav og dermed ville kunne opnå registrering som socialøkonomisk virksomhed. Dette omfatter alle virksomhedstyper på området. Derfor anbefaler arbejdsgruppen, at behandlings- og specialundervisningstilbuddene undersøger muligheden for at opnå certificering som registreret socialøkonomisk virksomhed.

Anbefaling 4: Dialog med FinansDanmark om selvejende institutioner og fonde

Mange fonde og selvejende institutioner oplever, at det er vanskeligt at få den tilstrækkelige finansiering, særligt til at oprette tilbud, men også ved udvidelser af driften. Det kan betyde, at nogle personer påtager sig en stor privatøkonomisk risiko for at sikre finansiering, hvilket kan udgøre en barriere for at oprette et tilbud. Derimod er oplevelsen blandt flere aktører i sektoren, at anparts- og aktieselskaber i langt højere grad kan få adgang til mere fordelagtig finansiering.

Arbejdsgruppen anbefaler, at Børne- og Undervisningsministeriet og Erhvervsministeriet tager kontakt til FinansDanmark med henblik på at igangsætte en dialog om bankernes praksis i forhold til selvejende institutioner og fonde. Dialogen skal bl.a. omhandle at sikre gode finansieringsmuligheder for selvejende institutioner og fonde ved at udbrede viden om disse virksomhedsformer.

Kolofon

Barrierer for, at flere dagbehandlingstilbud kan etableres som f.eks. selvejende institutioner, fonde eller socialøkonomiske virksomheder

Redaktion:

Afdeling for Grundskoler og Dagtilbud, Børne- og Undervisningsministeriet

Grafisk tilrettelæggelse og layout:

Børne- og Undervisningsministeriet

Publikationen kan ikke bestilles, men den kan hentes på Børne- og Undervisningsministeriets hjemmeside

Udgivet af:

Børne- og Undervisningsministeriet, 2024

